

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

14. TÝDEN (3.4.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým č. 20: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka [Poradenství](#). Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Chladné počasí s nočními mrazíky tlumí aktivitu hmyzu, který se přesouvá pouze na kratší vzdálenosti. Většina výsadeb je překryta netkanou textilií, chránící rostliny před náletem škůdců. Na cibuli se vyskytují z podzimu třásněnky, do nezakrytých výsadeb česneku může naletovat houbomilka česneková. Brukvovitá zelenina může být napadena krytonosci a dřepčikem olejkovým, kterým stačí k migraci krátkodobé oteplení.

Nízké teploty omezují pohyb (migraci) hmyzu, včetně přeletu na delší vzdálenosti, ale při krátkodobých zvýšeních teploty se jedinci prohřejí natolik, že nalétnou do porostů z blízkého okolí. Pokud se tak stane v době krátkodobého odkrytí netkané textilie, mohou škůdci v následném období nerušeně klást a škodit v teplejším prostředí, chráněni textilií i před zraky pěstitelů.

Brukvovitá zelenina - ve žlutých miskách, i přes chladné počasí, jsou krytonosci a dřepčící olejkoví, kteří mohou poškodit rostliny žírem dospělců. Větší škody způsobí larvy žírem uvnitř řapíků a stonků s cca měsíčním odstupem. V loňském roce škodily larvy na prvních výsazech chráněných textilií, pod kterou se dospělci dostali nezatíženými konci, otvory v poškozené plachtě nebo při krátkodobém odkrytí.

Ostatní zelenina - do česneku může naletovat houbomilka česneková, ale pravděpodobně je většina vajíček již vykladena. Vlhká půda může podpořit líhnutí květilek, které mohou škodit nejen v brukvovité zelenině, ale i v dalších plodinách (např. květílka všežravá v cibuli, hrachu, salátu). Drátovci se postupně stěhují k povrchu, s oteplením bude škodlivost vzrůstat.

Riziková: krytonosci, dřepčik olejkový, drátovci, houbomilka česneková

V letošním roce bude pokračovat monitoring škůdců a užitečných organismů v porostech polní zeleniny týmem Integrované ochrany zemědělských plodin proti škůdcům z Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Praze-Ruzyni. Obdobně jako v předchozích letech bude zasílán prostřednictvím zpravodaje Zelinářské unie Čech a Moravy, vyvěšen na webu VÚRV a Rostlinolékařském portálu.

Monitoring je podpořený z prostředků MZe - NAP: Cíl I. Omezení rizik spojených s používáním přípravků.

Při monitoringu nelze z časových důvodů navštívit všechny oblasti pěstování, pokud ve zprávě bude nějaký významný škůdce chybět, napište a pošlete foto na email: holy@vurv.cz, ať může být zpracován do další zprávy.

Bude opět možnost zaslat fotografie na výše uvedený email k diagnostice, jaký živočich je na poli, zda může škodit, je užitečný nebo se tam pouze zastavil při přemísťování krajinou. Diagnostika i poradenská činnost jsou zdarma.

Metodika monitoringu škůdců zeleniny pomocí feromonových lapáků

Pdf metodky Monitoring škůdců zeleniny pomocí feromonových lapáků, kterou jste dostali na Zelinářských dnech, je možné stáhnout na webu VÚRV na adrese:

<https://www.vurv.cz/wp-content/uploads/2023/03/Holy-2022-Monitoring-skudcu-zeleniny-feromony.pdf>

Kniha integrované ochrany zeleniny

Při psaní publikací se bohužel stává, že i přes maximální snahu autorů se ve finální verzi objeví chyby. To se nevyhnulo ani knize Kocourek a kol. 2022: Integrovaná ochrana zeleniny. Nevím, zda byla již vydána Errata, pro jistotu upozorním na chyby, které jsem zjistil při zběžném prohlížení obrázků, aby nedocházelo ke zbytečným omylům v diagnostice. Teoreticky se mohl tiskový šotek projevit i v textech, které jsem nepročítal, v případě pochybností je dobré dohledat informace z více zdrojů a vzájemně porovnat. Aktivním vyhledáváním a porovnáváním údajů se člověk o tématu naučí více, než pasivním příjmem informací.

Str. 170 nahoře vlevo - místo housenky můry kapustové se jedná o bělásku řepového. Housenky bělásky řepového mají převažující zelenou barvu ve všech instarech a jsou hustě krátce ochlupené (proto se v popisech uvádí, že jsou sametové). Housenky můry kapustové jsou lysé, pouze s řídkými tlustými chlupy. Kresba těla je odlišná.

Str. 25 vpravo dole - „Silné napadení molicí vlašovičnickovou“ - jedná se o kolonii mšice zelné, světlé jsou prázdné svlečky mšic, mrtví jedinci a voskově poprášené živé nymfy. Okrově zbarvené, soudečkovitě nafouklé jsou mšice parazitované mšicomary, v některých jsou již výletové otvory mšicomarů. Mšicomari se v molici nevyvíjejí.

Krytonosci a dřepčik olejkový

- zima byla netypická, dospělci krytonosců i dřepčiků mají let rozvleklý a kromě řepky vyklást vajíčka i do brukvovité zeleniny.

Monitoring - přelet dospělců se sleduje odchycem do žlutých misek, v porostu se hledají na rostlinách nebo podle vpichů s vajíčky. Pod textilií se přednostně prohlížejí rostliny u děr a na koncích řádků.

Ochrana - provádí se proti dospělcům před vykladením vajíček. Při zjištění škod larvami je na ochranu již pozdě.

Houbomilka česneková

- většina dospělců již bude v porostech. Škodlivost lokální, v závislosti na zdrojích napadení.

Monitoring - odchyt dospělců do žlutých misek/na lepové desky. Bílá vajíčka na rostlinách česneku, zpravidla ve spodní části.

Ochrana - na menších plochách s pravidelnou škodlivostí zabrání nakrytí netkanou textilií samicím v kladení vajíček. Chemická ochrana se provádí proti dospělcům před vykladením vajíček.

Květilka cf. všežravá

- podzimní počasí s dostatkem srážek bylo příznivé pro květilky, kterých škodí více druhů na více plodinách. Příznivé je zatím i současné počasí - **může se objevit vyšší škodlivost květilky v různých plodinách.**

Monitoring - vajíčka podobná květilce zelné, dospělci podobní mouše domácí. Beznohé, bezhlavé larvy škodí nejčastěji na podzemních orgánech, u některých rostlin i mezi srdéčkovými listy. V místě poškození je 1 nebo více larev květilky.

Ochrana - provádí se proti dospělcům před kladením vajíček, kde je to povolené, moří se semena před setím. Při výskytu v srdéčku se k larvám přípravek může dostat (záleží na postavení listů), při výskytu v půdě je účinnost většinou zanedbatelná. Při napadení srdéček je třeba podpořit růst nových listů zálivkou a přihnojit dusíkem, aby listy odrůstaly a nedošlo k vyslepnutí. Zakrytí porostu netkanou textilií zamezí kladení.

Třásněnky

- na ozimé cibuli přezimují dospělci třásněnek, na sledovaných lokalitách v nízkých počtech.

Monitoring - dospělci ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání černé kupičky trusu.

Ochrana - pouze při vysokém výskytu při poškození listů sáním.

Užitečné organismy

- při oteplení je možné na povrchu půdy pozorovat různé střevlíky a drabčíky. Místy mohou být hojné samotářské včely, které hnízdí v půdě.

Zakrytí porostů netkanou textilií ochrání rostliny před většinou škůdců. Žluté misky s vodou a smáčedlem (několik kapek saponátu) upozorní na nálet krytonosců, dřepčků i dalších škůdců.

V chladných dnech nejsou schopné letu ani otužilé samotářské včely, které vyčkávají ve stuhlé pozici na zvýšení teploty

Mikroklima porostu je jiné, než okolí. Zatímco člověk mrzne, může hmyz v závětrí listů při krátkodobém oslunění přeletovat mezi rostlinami a klást vajíčka.

Berličky pomohou přilákat dravce, ale při přemnožení hrabošů nestačí